Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 06 Kolovoz 2001 22:14

Kao što čitaoci ovih stranica znaju problemi državne potrošnje stalno su označavani kao temeljni problem cjelokupnog porcesa društvene reprodukcije u Hrvatskoj. Konačno, sve se više I od strane vlasti ali I međunarodnih institucija javna potrošnja eksplicite određuje kao žarište mnogih privrednih problema. Dok se je, ne tako davno, zaduživanje prema inozemstvu proglašavalo kao dobrobit za svekolike odnose u procesu reprodukcije a na probleme unutrašnjeg duga I prodaju obiteljskog srebra tek osvrnulo kako je to dokaz uspješne ekonomske politike odnosno povećan interes inozemnih investitora, danas o tim I takvim razmišljanima nema ni govora. Sve je to iza nas I danas je jasno da su te I takve izjave tek dio političkog folklora. Današnja vlast, dojučerašnja oporzicija, nije ništa bitno promjenila u vektorskom smislu. Što više neke probleme je produbila. Nije se mogla (želila – sic!) iz političkih razloga radikalno raspoloživim instrumentarijem suprostaviti nepovoljnim trendovima u privredi koji traju godinama. Borba sa tekućim problemima je politika iznuđenih rješenja. Rješenja u tim i takvim uvjetima imaju učinak „vatrogasca“ i nikako ih nije moguće podržati.

Iz naslova je vidljivo da je štednja, čak po cijenu socijalne sigurnosti, koju traže inozemni partneri a ne samo domaći katastrofičari koji krivo identificiraju probleme u Hrvatskoj jedino rješenje. Opet nam je trebao istinu reći netko iz inozemstva jer to, kad kažu inozemni činioci, nikako nije pristojno dovoditi pod znak pitanja. Upravo štednja u uvjetima kada su tako velike dubioze - da su i optimisti prešli u pesimiste - iznuđuju kratkoročna rješenja. Sve za stabilnost i mir sa inozemnim partnerima. Pri tome nije bitno koje će i kakve posljedice imati te mjere na privrednu i socijalnu sliku Hrvatske.

Kao, prvo i najvažnije, valja imati u vidu da bez koncepcije i stragtegije razvoja nije moguće definirati „rekonstrukciju“ fiskalnog sistema. Iz ničega nastaje ništa. I dok novo nastaje u krilu staroga postoji vakum kada novo nije nastalo a staro se nije izgubilo. Hrvatska ekonomija je već desetak godina upravo u tom stanju. Nema novog a staro nije nestalo.

I kada se problemi rješavaju vatrogasnim metodama onda se to radi na krivi način. Otkazi I smanjenje plaća je nužno ali pri tome se mora znati kako,kada I zašto to čini. Naime, uvijek postoji mogućnost negativne selekcije I lako je moguće zamisliti nepovoljan cost – benefit odnos. Sve se isto može (I mora) učiniti ali kao posljedica osmišljenog koncepta. Primjera radi bilo bi poželjno izvršiti komparativnu analizu o zaposlenosti u državnom sektoru po pojedinim aktivnostima. bila bi se vrlo brzo jasna slika gdje je to birokracija ekspandirala do mjere neizdržljivosti. Potom bi se mogla izvršiti strukturna analiza I dijagnoza po aktivnostima bi bila jasna, nakon čega terapija se nameće sama od seabe. Tko ne činimo I svi su nezadovoljni a rezultata nema. Ova nabrajanja bi mogla ići u nedogled. Želim podvući da samo koncepcija I strategija razvoja na nivou društva sa potrebnim derivacijama koje se izvode iz tako definiranog cilja I raspoloživih sredstva mogu imati pozitivni cost – benefit odnos. Ostalo je priča koja može divno zvučiti ali ne daje rješenja.

Što će se dogoditi u jesen teško je predvidjeti. Nastavak postojeće “filozofije” neće dati rezultata. Vjerojatno će jesen biti vruća u socijalnom pogledu bar toliko koliko je vruće ljeto ove godine. Pri tome valja imati u vidu da rezultati turističke žetve neće biti na nivou očekivanih. Da li predstoji rasprodaja obiteljskog srebra ostaje da se vidi. Ipak mi se čini da nije nerealno očekivati da se sve prodaje po bilo kojoj cijeni kako bi se došlo do dodatnih prihoda. Lako je

prodati teško je stvarati. Zamislimo sena pitanjem: koliko smo odgovorni prema budućim generacijama i koliko poštujemo naše očeve?

Problem je, što se ignorira, u realnoj inflaciji koja nas nikad nije napustila. Prethodna je vlast stalno prolongirala politiku „čistih računa“ i gubici su se gomilali iako je proračun rastao po znatno višim stopama od rasta GDP-a. Tada se je to ignoriralno. Spomenimo samo nepodmirena potraživanja koja su I danas značajan problem. Ako nepodmirena potraživanja ne identificiramo sa realnom, strukturnom, troškovnom inflacijom mi usitinu neznamo postaviti dijagnozu hrvatske privede I društva u cjelini. Nezaustavljivo kretanje cijena postaje kamen kušnje današnjoj vlasti. Rješavanje realne inflacije znači pravi zaokret. Marx, kojeg se svi tako ustajno odriču, jasno je rekao problem je u proizvodnji. Kpaital odnos nam je nameknut što ne znači da nije moguće voditi sasvim različitu, od postojeće, ekonomsku politiku I tako postići veći stupanj socijalne senzibilnosti.

Jasno želim istaći da sam, danas, protiv smanjenja javnih rashoda. Što više tu i takvu politiku smatram besmislenom. Hrvatska si ne simije dozvoliti luksuz socijalne eksplozije. To bi morala shvatiti današnja vlast jednako kao I inozemni partneri pa makar se zvao I MMF. Srednjeevropska tradicija je uvijek pokazivala socijalnu odgovornost I nikako nije moguće zaobići tu činjenicu bez značajnih socijalnih tenzija. Problem je u GDP-iju a ne u veličini rashoda (čitaj: troškovna, sturkturna inflacija). U Hrvatskoj je javna potrošnja bila rastuća u osnosu na GDP ali to je očekivana posljedica nekonzistentne ekonomske politike. Učimo od Slovenaca. Ako to nismo u stanju vjerojatno smo zaslužili što imamo. Ja, osobno, to ne mogu prihvatiti bez otpora. I to je to!